

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

DEVELOPMENT OF ENTERPRISE AS A BASIS FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE CHERNIVETSK REGION

УДК 334.012.64

Ковальчук Н.О.

к.е.н., асистент кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Телешецька М.І.
 студентка Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті показано роль малого підприємства в соціально-економічному розвитку Чернівецької області, проаналізовано системні проблеми на місцевому рівні. Визначено частку малих, середніх і великих підприємств у структурі підприємництва. Розглянуто структуру обсягу реалізованої продукції підприємства у 2017 році. Визначено пріоритетні напрями державної підтримки розвитку малого підприємництва. Виявлено основні фактори, що стримують подальший розвиток малого підприємництва.

Ключові слова: підприємництво, малий та середній бізнес, регіональна політика, господарська діяльність, податок.

В статті показана роль малого підприємництва в соціально-економічному розвитку Чернівецької області, проаналізовані системні проблеми на місцевому рівні. Определена доля малых, средних и крупных предприятий в структуре предпринимательства. Рассмотрена структура объема реализованной продук-

ции предприятия в 2017 году. Определены приоритетные направления государственной поддержки развития малого предпринимательства. Выявлены основные факторы, сдерживающие дальнейшее развитие малого предпринимательства.

Ключевые слова: предпринимательство, малый и средний бизнес, региональная политика, хозяйственная деятельность, налог.

The article shows the role of small business in the socio-economic development of the Chernivtsi region, analyzes systemic problems at the local level. The share of small, medium and large enterprises in the structure of entrepreneurship is determined. The structure of the volume of realized products of the enterprise in 2017 is considered. The priority directions of state support for small business development are determined. The main factors hindering further development of small business are revealed.

Key words: entrepreneurship, small and medium business, regional policy, economic activity, tax.

Постановка проблеми. В економічній науці багато говориться про значний потенціал малого підприємництва як фактор, що сприяє модернізації економіки регіонів і країни загалом. Однак в Україні малі підприємства майже не беруть участі у формуванні дохідної частини у бюджеті як регіонів, так і держави загалом, але розвиток підприємницької діяльності відбувається. Вказана ситуація є негативним явищем і потребує подальшого дослідження в напрямі функціонування малого та середнього бізнесу в регіональній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорію розвитку малих та середніх підприємств досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені. Можна виокремити праці Р. Кантільйона, А. Маршала, С. Сімсонді, Й. Шумпетера, Ф. Хайек та З. Варналій, Г. Васіна, Л. Воротіна, Л. Верховодова, М. Долішнього, А. Даниленка, О. Кузьміна, М. Козоріз, В. Мікловди, А. Мельника, С. Мочерного, В. Павлова, С. Реверчука. Питання взаємодії малого і великого бізнесу досліджували В. Кредісов, Д. Ляпін, В. Шпак, Т. Говорушко, О. Тимченко, Дж. Даннінг, Р. Коуз, Д. Стенворт, Н.В. Прямухіна [1, с. 64].

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз діяльності малого і середнього підприємництва в Чернівецькій області на основі використання статистичних методів, виявлення причин гальмування функціонування малого і середнього бізнесу та окреслення основних напрямів його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Мале та середнє підприємництво виконує важливу роль у розвитку регіональної економічної системи, сприяє вирішенню низки питань не тільки економічного, але й соціального характеру, серед яких – забезпечення сталих темпів економічного зростання, розвитку конкуренції, активізації інноваційних процесів, усунення територіальних диспропорцій, послаблення монополізації, розвитку споживчих ринків, створення нових робочих місць, забезпечення самозайнятості працездатного населення, зниження рівня безробіття та підвищення рівня доходів населення тощо. З соціального погляду малий та середній бізнес дає змогу оперативно створювати нові робочі місця навіть у кризових ситуаціях, частково компенсувати наслідки спаду в базових галузях, на великих підприємствах.

У системі заходів виходу з економічної кризи, здійснення переходу до регульованого ринку важливе значення має створення і розвиток малих підприємств. У минулому їхня роль недооцінювалася. Вони вважалися малоефективними, нечутливими до технічних нововведень. Перехід до регульованого ринку змінив ставлення до малих підприємств у розвитку економіки [2, с. 14].

Малий та середній бізнес передусім формує потужне конкурентне середовище, забезпечує швидке насичення ринку товарами та послугами, активізує інноваційні процеси, сприяє зростанню зайнятості та створенню нових робочих місць, збільшенню надходжень до бюджетів та цільових фондів.

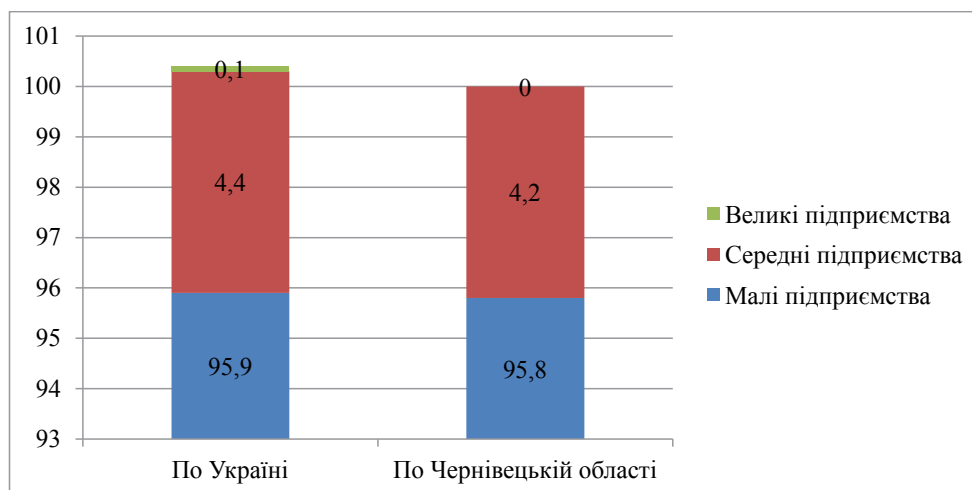

Рис. 1. Частка малих, середніх і великих підприємств у структурі підприємництва за 2017 рік, %

За даними Головного управління статистики у Чернівецькій області, станом на 01.01.2018 в області функціонувало 3925 підприємств, у тому числі малих підприємств – 3759 одиниць (95,8% від загальної кількості) (по Україні – 95,5%), середніх – 165 одиниць (4,2%) (по Україні – 4,4%) та 1 велике підприємство (0,0%) (по Україні – 0,1%) [4].

Необхідно зазначити, що структура розподілу підприємств за їхнім розміром загалом відповідає середнім показникам по Україні та свідчить про розвиток на території області саме малого підприємництва.

У порівнянні із станом на 01.01.2017 р. кількість підприємств в області збільшилася на 425 одиниць, або 12,1%, у тому числі за рахунок зростання кількості малих підприємств – на 414 одиниць (12,4%), середніх – на 11 одиниць (7,1%).

Із загальної кількості малих підприємств (3759 одиниць) більшість формують мікропідприємства – 3192 одиниці, або 84,9%, при цьому також слід відмітити зростання кількості мікропідприємств у 2017 році порівняно з 2016 роком – на 429 одиниць.

Відповідно до галузевого розподілу найбільше підприємств працює у сферах сільського, лісового та рибного господарства – 837 підприємств (21,3% від загальної кількості підприємств), торгівлі – 834 (21,2%), промисловості – 562 (14,3%), операцій з нерухомим майном – 421 (10,7%), будівництві – 331 (8,4%).

У 2017 році кількість підприємств у розрахунок на 10 тис. осіб наявного населення становила 43 одиниці, що на 4 одиниці більше рівня

2016 року (39) (показник по Україні – 80 одиниць, що на 8 одиниць більше, ніж у 2016 році).

У територіальному розрізі найбільше підприємств на 10 тис. осіб наявного населення знаходиться в містах, зокрема у м. Чернівці – 80 одиниць, м. Новодністровськ – 60 одиниць. Серед районів області цей показник різниться – від 12 одиниць у Герцаївському районі до 40 одиниць – у Кіцманському районі.

Суб'єктами підприємництва у 2017 році реалізовано продукції (товарів, послуг) на загальну суму 27 063,1 млн. грн., що на 6377,1 млн. грн., або 30,8%, більше, ніж у 2016 році. Малими підприємствами реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 10 528,6 млн. грн. (38,9% від загального обсягу), що на 2587,4 млн. грн., або 32,6%, більше, ніж у 2016 році.

Як показує рис. 3, за видами економічної діяльності найбільше продукції (товарів, послуг) реалізовано у сфері оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мото-

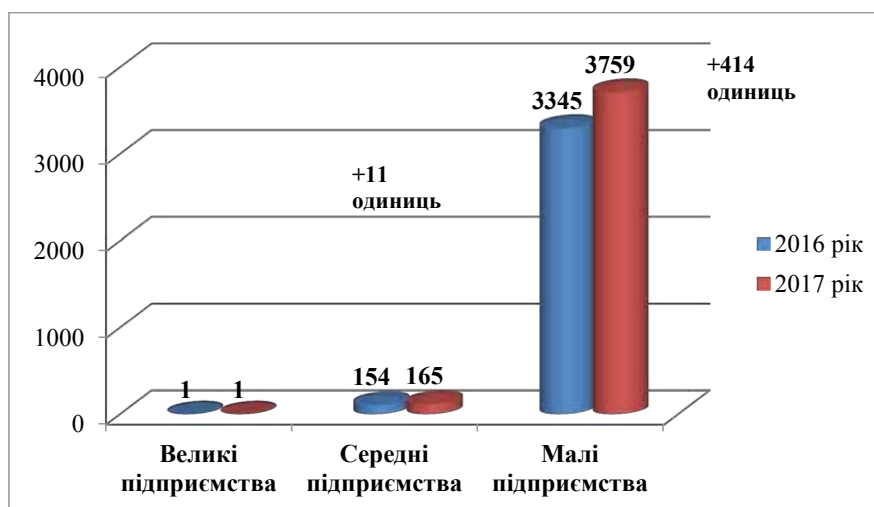

Рис. 2. Кількість малих, середніх, великих підприємств у 2016–2017 роках

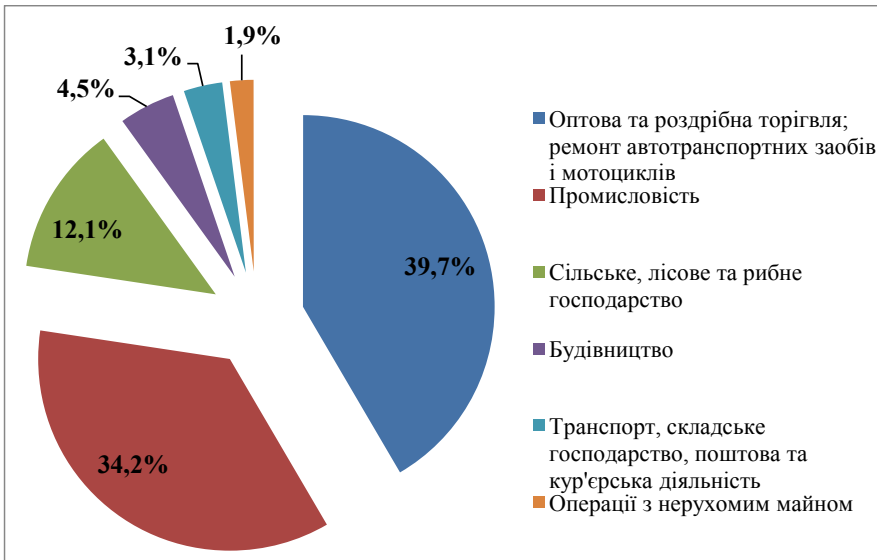

Рис. 3. Структура обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами у 2017 році

циклів – 10 740,7 млн. грн. (39,7% від загального обсягу реалізованої продукції), промисловості – 9250,1 млн. грн. (34,2%) та сільському, лісовому та рибному господарстві – 3268,9 млн. грн. (12,1%). Питома вага зазначених галузей становить 86% у загальному обсязі реалізованої продукції, що підтверджує їхню значущість для економіки області.

За даними Головного управління Державної фіскальної служби у Чернівецькій області, станом на 01.10.2018 в області на обліку перебувало 63 тис. суб'єктів господарської діяльності – платників податків, що на 125 суб'єктів, або на 0,2%, менше, ніж станом на 01.10.2017, у тому числі юридичних осіб – 16,8 тис. (26,7% від загальної кількості), фізичних осіб-підприємців – 46,2 тис. суб'єктів (73,3%) [6].

Зменшення загальної кількості суб'єктів господарської діяльності зумовлено спрощенням процедури припинення підприємницької діяльності відповідно до Закону України від 13.05.2014 № 1258-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення про-

цедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців за заявничим принципом».

Ще однією з причин зниження показника кількості суб'єктів підприємницької діяльності є дія Законів України від 06.12.2016 №1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», від 21.12.2016 №1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», відповідно до яких окремі категорії фізичних осіб – підприємців, зокрема другої та третьої груп, які не

мають прибутку, зобов'язані сплачувати ЄСВ у розмірі 22% від мінімальної заробітної плати на місяць, незалежно від наявності у фізичної особи – підприємця прибутку [9; 10].

Фактично здійснювали господарську діяльність впродовж січня-вересня 2018 року 60,9 тис. суб'єктів господарювання, із них: 15,1 тис. юридичних осіб та 45,8 тис. фізичних осіб-підприємців.

Необхідно відзначити зростання кількості суб'єктів підприємницької діяльності, що фактично здійснювали підприємницьку діяльність та сплачували обов'язкові податкові платежі і збори; так, порівняно з січнем – вереснем 2017 року їх кількість збільшилася на 905 суб'єктів, або 1,5%.

Головною перешкодою розвитку малого бізнесу в області, як і в Україні загалом, є низький рівень капіталізації, пов'язаний із труднощами в доступі до комерційних кредитів. Основними джерелами фінансування для суб'єктів малого підприємства є власні заощадження громадян, позики у родичів і друзів, доходи від продажу товарів і послуг. Майже 90% малих підприємств не можуть отримати кредити через їхню високу вартість і від-

сутність заставних можливостей. Але навіть у разі доступу до кредитних ресурсів вони мають сплачувати банку більш високі відсотки за кредитами, ніж великі підприємства, через банківську політику хеджування і зниження кредитних ризиків. Україна посідає одне з останніх місць за обсягом банківських запозичень підприємствами малого і середнього бізнесу.

Одночасно українські підприємства потерпають від складної системи регулятивних норм і надмірних податків. Незважаючи на зменшення гостроти проблеми отримання вчасно повної

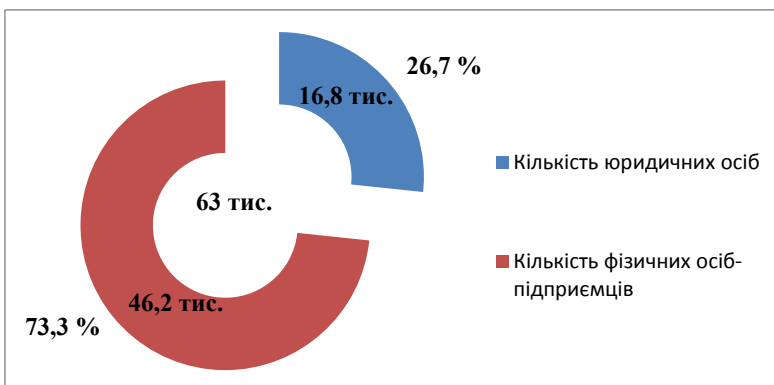

Рис. 4. Частка суб'єктів малого і середнього підприємництва

інформації щодо відкриття підприємства малого бізнесу в останні роки (в цій галузі функціонує багато консалтингових фірм та агентств, консультації надаються державними органами реєстрації бізнесу, інформація з офіційних сайтів Інтернету і т. ін.), процедура залишається складною. Основним недоліком процесу реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в Україні є значні витрати часу, коштів і зусиль, тому ця операція нині залишається трудомісткою, містить багато перешкод, особливо порівняно з тим, як це відбувається в економічно розвинених країнах [7].

Напрямом створення сприятливих умов для малого бізнесу є спрощення дозвільної системи та системи ліцензування, недосконалість яких є одним з чинників, які перешкоджають подальшому розвитку підприємництва, досягнення показників його розвитку рівня розвинених держав, формування позитивного іміджу України у світовому рейтингу країн не тільки за рівнем сформованості підприємницького середовища, але й рівнем інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності країни [8, с. 96].

Кількість платників податків з числа юридичних осіб зросла на 652 суб'єкти (більше на 4,5%), фізичних осіб-підприємців – на 253 суб'єкти, або 0,6%.

Із загальної кількості фізичних осіб-підприємців 27,3 тис. суб'єктів (59,2%) були платниками єдиного податку, 18,9 тис. суб'єктів перебували на загальній системі оподаткування (40,8%).

Слід зазначити, що кількість суб'єктів господарювання – платників податків, що здійснювали господарську діяльність, зросла у м. Чернівці (на 580 суб'єктів) та усіх районах області, окрім Вишницького – зменшення на 77 суб'єктів, Кельменецького (на 29), Путильського (на 26) та Заставнівського (на 16) районів.

За січень – вересень 2018 року суб'єктами господарювання малого та середнього бізнесу до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів сплачено 2351,6 млн. грн. податків і зборів, що на 418,5 млн. грн., або 21,7%, більше порівняно з відповідним періодом 2017 року (1933,1 млн. грн.).

Із загальної суми коштів малими підприємствами сплачено 760,6 млн. грн. (на 146 млн. грн., або 23,8% більше, ніж станом на 01.10.2017 р.), середніми підприємствами – 1591,1 млн. грн. (на 272,5 млн. грн., або 20,7%, більше). Питома вага

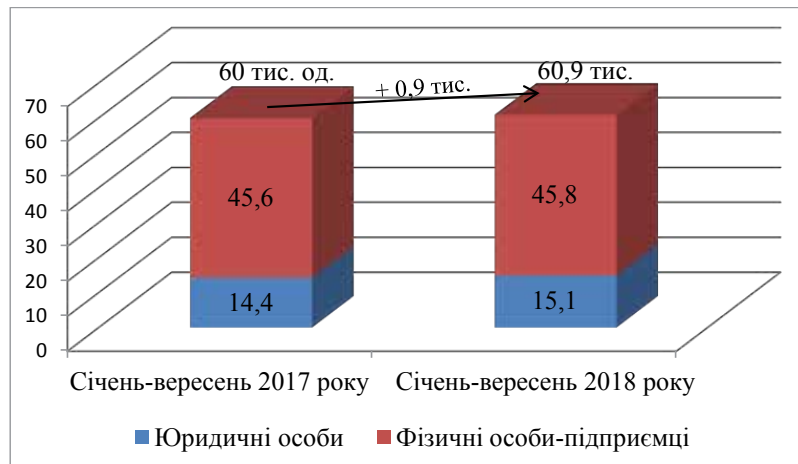

Рис. 5. Кількість суб'єктів підприємницької діяльності, що фактично здійснювали підприємницьку діяльність та сплачували податкові платежі

Рис. 6. Розподіл працівників за видами економічної діяльності у 2017 році, тис. осіб

надходжень до Зведеного бюджету від суб'єктів малого та середнього підприємництва залишилася без змін та становила 75,5% (по малих підприємствах зростання на 0,4 відсоткових пункти – 24,4%.

Від суб'єктів малого підприємництва, які застосовували спрощену систему оподаткування (єдиний податок), за січень – вересень 2018 року до бюджету надійшло 270 млн. грн., що на 42,8 млн. грн., або 18,9%, більше у порівнянні з відповідним періодом 2017 року [5].

Найбільше зайнятих працівників працювало у промисловості – 17,6 тис. осіб (35,7% від загальної кількості зайнятих працівників); сільському, лісовому та рибному господарстві – 8,1 тис. осіб (16,4%); оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів та мотоциклів – 8 тис. осіб (16,3%); транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності – 3,2 тис. осіб (6,5%); будівництві – 3,1 тис. осіб (6,4%); найменше – у сфері освіти – 198 осіб (0,4%), мистецтва, спорту, розваг та відпочинку – 293 особи (0,6%).

Незважаючи на покращення основних показників розвитку підприємництва, спостерігаються окремі негативні тенденції. Так, погіршилися фінансові показники роботи підприємств. Зокрема за підсумками 2017 року суб'єктами підприємництва отримано фінансовий результат до оподаткування в сумі 227,8 млн. грн. збитку, тоді як у 2016 році було отримано 426,8 млн. грн. прибутку. У 2017 році збитки отримали такі види економічної діяльності, як: сільське, лісове та рибне господарство (695,4 млн. грн. збитку), діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (13,7 млн. грн.), тимчасове розміщування й організація харчування (6,6 млн. грн.).

Позитивні фінансові результати отримали галузі промисловості (213 млн. грн. прибутку), оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (123,6 млн. грн.), операцій з нерухомим майном (59,8 млн. грн.), будівництва (30 млн. грн.).

До основних проблемних питань розвитку малого і середнього підприємництва належать:

- обмеженість доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до ресурсів (фінансових, майнових, природних тощо);
- висока вартість позичкового капіталу, обмеженість довгострокового кредитування;
- підвищення тарифів на енергоресурси, перевезення вантажів залізничним транспортом; недостатня забезпеченість Укрзалізницею потреб підприємств у подачі вагонів для навантаження та постачання готової продукції;
- нестабільність та непередбачуваність змін законодавства у частині оподаткування та здійснення господарської діяльності;
- уповільнення темпів внутрішнього споживчого попиту;
- галузева та територіальна нерівномірність розвитку малого та середнього бізнесу;
- недостатній рівень інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва;
- недостатня гнучкість та адаптованість підприємців щодо зміни факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- невикористання можливостей кооперації між різними сегментами підприємництва;
- недостатній рівень фахової підготовки підприємців із питань виходу на зовнішні ринки та стандартизації продукції до міжнародних вимог;
- відсутність системи ефективного обміну інформацією між суб'єктами господарювання, науковими закладами, об'єктами інфраструктури, органами влади;
- недостатня ефективність роботи об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва з питань надання правової, інформаційно-консультативної, освітньої та фінансової допомоги підприємцям; особливо в сільській та гірській місцевості;

– низький рівень фінансування програм розвитку малого та середнього підприємництва з бюджетів усіх рівнів.

Таким чином, ми бачимо, що процес розвитку малого і середнього підприємництва дуже складний і багатоаспектний, а вплив багатьох чинників на суб'єкти малого і середнього бізнесу неоднозначний і тому потребує подальшого комплексного науково обґрунтованого аналізу.

Особливості структурування бізнесу в області, як і в Україні загалом, вплинули на те, що в нашій державі за слабкого індустріально-матеріального базису лише по Україні 0,1% (по області – 0%) великих, 4,4% (по області – 4,2%) середніх, 95,9 (по області – 95,8) малих підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи вищевикладене, можливо зазначити, що завдяки своїй гнучкості малі та середні підприємства швидко реагують на ринкові зміни, здатні вчасно переробити технологічний процес і надати на ринок конкурентоспроможну продукцію; сприяють росту зайнятості, ініціюють нагромадження капіталів; згладжують соціальні конфлікти, поліпшують становище домашніх господарств. За рахунок створення сприятливих правових, економічних, організаційних та інших умов для стабільної та ефективної роботи суб'єктів малого і середнього бізнесу, підвищення ролі цього сектора в економіці області та вирішенні соціально-економічних проблем розвитку регіону можна досягти в майбутньому позитивних тенденцій соціально-економічного розвитку в Чернівецькій області.

Розвиток малого і середнього бізнесу в області, як і в Україні загалом, ускладнений економічною і політичною ситуацією. Крім того, ризики мають більший ступінь впливу саме на такі підприємства, ніж на великі компанії. Отже, в умовах глибоких структурних змін економіки України головне завдання полягає у створенні сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу, що є життєво необхідним та ефективним механізмом швидкого та дієвого засобу розвитку конкурентоспроможності держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гриднєв М.А., Павлова А.І. Особливості та проблеми розвитку малого бізнесу досвід регіонів України. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 2, 2015. С. 63–72.
2. Гуманецька В. Адаптація малого та середнього бізнесу до господарювання в умовах кризи / В. Гуманецька // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2010. № 2(12). С. 13–15.
3. Дрига С.Г. Мале підприємництво України: становлення, механізми управління та підтримки: монографія / С.Г. Дрига. К., 2009. 442 с.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернівецькій області. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Чернівецької обласної державної адміністрації. URL <http://bukoda.gov.ua/>.

6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби в Чернівецькій області. URL <http://cv.sfs.gov.ua/>.

7. Прямухіна Н.В. Проблеми та особливості ринкової трансформації регіональної економіки: монографія / Н.В. Прямухіна. Київ: «Видавництво Ліра-К», 2015. С. 332.

8. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні [Електронний ресурс] : національна доповідь. К., 2010. URL <http://www.federation.org.ua/>.

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19>.

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: Закон України від 21.12.2016 №1797-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>.

REFERENCES:

1. Hrydniev M.A., Pavlova A.I. (2015) Osoblyvosti ta problemy rozvytku maloho biznesu dosvid rehioniv Ukrainy [Features and problems of small business development in the regions of Ukraine]. Collection of scientific works of the National University of State Tax Service of Ukraine, vol. 2, pp. 63–72.

2. Humanetska V. (2010) Adaptatsiia maloho ta serednoho biznesu do hospodariuvannia v umovakh kryzy [Adaptation of small and medium business to management in a crisis]. Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technologies, vol. 12, no. 2, pp. 13–15.

3. Dryha S.G. (2009) Male pidpriemnytstvo Ukrainy: stanovlennia, mekhanizmu upravlinnia ta pidtrymky [Small business of Ukraine: formation, management and support mechanisms]. Kiev: Lybid. (in Ukrainian)

4. Official site of The Main Department of Statistics in Chernivtsi region (2018), available at: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>.

5. Official site of Chernivtsi Regional State Administration (2018), available at: <http://bukoda.gov.ua/>.

6. Official site of State fiscal service in Chernivtsi region (2018), available at: <http://cv.sfs.gov.ua/>.

7. Priamukhina N.V. (2015) Problemy ta osoblyvosti rynkovoї transformatsii rehionalnoi ekonomiky [Problems and features of market transformation of the regional economy]. Kiev: Lyra-k. (in Ukrainian)

8. Federation of trade unions of small and medium enterprises of Ukraine (2010) Pro stan ta perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini [About the state and prospects of entrepreneurship development in Ukraine], Kiev: Federation of trade unions of small and medium enterprises of Ukraine.

9. Law of Ukraine (2016) Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19>.

10. Law of Ukraine (2016) Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo pokrashchenia investytsiinoho klimatu v Ukraini [On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Improving the Investment Climate in Ukraine], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>.

Kovalchuk N.O.

Candidate of Economic Sciences, Assistant Lecturer at Department of Public,
Corporate Finance and Financial Intermediation,
Chernivtsi National University named after Yuri Fedkovich

Teleshetska M.I.

Student
Chernivtsi National University named after Yuri Fedkovich

DEVELOPMENT OF ENTERPRISE AS A BASIS FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE CHERNIVETSK REGION

In economics, much is said about the significant potential of small business as a factor contributing to the modernization of the economy of regions and the country as a whole.

Small and medium enterprises play an important role in the development of the regional economic system, contributes to solving a number of issues not only economic, but also social, among which ensuring stable rates of economic growth, development of competition, activation of innovative processes, elimination of territorial disproportions, weakening of monopolization, development of consumer markets, creating new jobs, ensuring self-employment of the able-bodied population, reducing unemployment and raising incomes, etc.

First and foremost, small and medium-sized businesses create a powerful competitive environment, provide rapid market saturation with goods and services, activate innovative processes, promote employment growth and create new jobs, increase revenues to budgets and trust funds.

The main obstacle to the development of small business in the region, as in Ukraine as a whole, is the low level of capitalization due to the difficulty in accessing commercial loans. The main sources of financing for small businesses are their own savings of citizens, loans from relatives and friends, revenues from the sale of goods and services.

At the same time, Ukrainian enterprises suffer from a complex system of regulatory norms and excessive taxes. The main disadvantage of the process of registering a business entity in Ukraine is considerable time and effort, so this operation is currently labor-intensive and has many obstacles, especially as compared to how it occurs in economically developed countries.

Thus, in conditions of deep structural changes in the Ukrainian economy, the main task is to create favorable conditions for the development of small and medium-sized businesses, which is a vital and effective mechanism of a fast and effective means of development of the state's competitiveness.